Институт языка, литературы и истории
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 2040
3/IV-58 г.
Кир. ФАН СССР гор. Фрунзе

Бугу менен Сарыбагыштын кагылышы.

(Ормондун өлүмү)

Абдрахманов Ибраимдын айтуусу.

Шаар Фрунзе. 1955-ж. апрель.

Бугу Сарбагыш [illegible]
[illegible]
мурун берген Ом[illegible]
[illegible]

21/IV-56

Бугу менен сарыбагыштын катылышы.

(Ормондун өлүмү).

Белгилүү манаптын тукумдарынын түн-
дүк Кыргызстандагы уруулардын эч кай-
сыларын тушарына теңебей чоңчок-
торун чоң которушун чаап алып кулдук
катандырышып турушкан. Тең туу-
ган болгон бугу уруусун эң төмөн көз
карашы менен карап, ормоналарды айбан
бугу, катын бугу деп наам берген.
Ормон түндүк Кыргызстандагы уру-
ларды бүтүлөп кан атаналат.

Ормон кан атыналышы.

Ормон турдугун жигиттик менен өткөн
кезинде ар уруунун билерман аксакал-
дарын чакыртып, чоң жыйын болот:
чогулган калың жыйынга Ормон мындай
дейт: „ой, эл-журт бир эле киши
кызыл тебетей болот - дейт.
(Алайт канынын анык чечими бул
экен: бардык урууларга бир эле киши
бийлик жүргүзсө болот, анын айткан
буйруктарына балк этпестен моюн

сунуш итти деген).
ошондон баштап ормон кан атанады.
ормон чектен тыш көтөрүлүп,
аруулуларга зордукчулугун күчөтот.
тең туугандар болгондуктан бугу бираз
шашпаян кайтарып турат.

ормон, балбайды туткун
Калышы.

Бугу элинен балбай деген кайраги-
туу бир киши чыгат. ормон ал
балбайдан шек кылып, бир жылы тоо
таап колуна түшүрүп, колу, бутун
кишендетип жайы - кышы карангы үйго
камата коет.
балбайдын туткун болушу жайы - кышы
болгондо бугу, сарыбагыштын аксакал-
дары баш кошуп кеңешип, сынак бел
чеп аталган атты луу аттары баш кылып
тогуз аттары ормонго тартуу алып
келишип тартып, балбайды бошо-
тушун сурашат. Элдин сурооларун ормон
бирда кабыл кылбайт. Эки элдин
аксакалдары кандай ыйла кылыштарын

билалышпай аргалары түгөнгөндөн
кийин мындай чараны ойлоп табышат:
арсланга Жээн бир киши эң эркелик
менен атып жүрөт. Кыргыздын ада-
тында Жээн эң эрке болот. Аксака-
калдар Жээнин арсландан балбайды бо-
шотуусун сурап турат.
Жээни эртең менен арсландын үстүнө
салам бериш кирип барса, арслан өзү-
нүн өзү булуңу тамагын жалап отурат.
Жээни батынып сөз айта албай кайра
тартат. Жалган түштө Жээни дагы
кирип барса, арсландын булуңунда
тарабаган үн дебестен жана кайра
чыгат. Чак түш болгондо жана
кирип барганда, арсландын булуңка-
каны тарап калган экен. „Э, Жээн
эртеден бери үч жолу кирдиң эмне
зарылчылыгың бар“ деди арслан.
Жээни токтоосуз „Таякe балбайды
мага бер!“ деди.
Арслан күңгүрөнүп: „Кудай урган эл
экен го, өздөрү эч нерсени билишпей,

не билгендиҥ тыҥ наалышпайт
экен бо! Чунактаҥ кӧзӱн тазала-
сам болот эме! Бир той сарыкба-
гы шыкы ойрондойт ко! Эми јаа
сурап турза берсен балбайты,
берзин јаан башатып ал" дейт.
Јаан тез барып балбайды бо-
шотып алат. Чачы кабазына
тушкен экен, дарба чачын ланы, јуу-
тарагы китиндирет. Кутун тур-
ган кӧнчӱлӱк јапагы ормондуҥ ал-
дына келишет. Јайдын кӱнӱ
болгондуктан кӧк ыш бердин ӱстӱне
шырдактар салыныл келгендер отуру-
шат. Ормон ӧзӱ ортодо отурат. Јигит-
тер кымыздагы сунуп турушат.
Балбай кымыздан оозуна албай аяк
алдында турат. Отургандар баасыдан
турушат. «Болгула јигиттер
конактарга казан аскыла» дейт Ормон.
Отургандар ойлошот: Балбай кымыз-
ды оозуна албай отургандыгын Ор-
мон сезип калса, катта ыш бузу-